

هونهري مامه له كردن له قوتابخانه

نوسيني : سوههيل تاهير عهبدوللا
سهرپهرشتياري پهرودهبي له پهرودهبي ناوهندى ههولير

٢٠٢٤

پیشکش به

- حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان به‌تایبه‌تی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده‌ی به‌ریژ و دکتۆر ئالان همه سه‌عید وه‌زیری په‌روه‌رده‌ی حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان.
- ته‌واوی ده‌سته‌ی کارگیرێ قوتابخانه‌کان
- مامۆستایان و په‌روه‌ردکاران هیوادارم له‌و نامیلکه‌یه ریکارو هونه‌ری مامه‌له‌کردنیکی سه‌رده‌میانه له قوتابخانه‌کان بخه‌مه روو ، ئومید ده‌که‌م له‌و خزمه‌ته‌ی رابردووم ته‌نها وانه‌یه‌ک پیشکەش به‌ خوینه‌ران بکه‌م له‌ناو سه‌ده‌ها وانه‌ی په‌روه‌رده‌یی .
- روحی به‌رزه فری باوکی خۆشه‌ویستم که هه‌موو ته‌مه‌نی له‌ بواری په‌روه‌رده‌ خه‌رجکرد.
- دایکی خۆشه‌ویستم ، هاوسه‌ری ئازیزم ، کچه‌ چاوگه‌شه‌کانم ، هه‌موو خێزانیکی کورد.

پيشه كى

قوتابخانه وهك دامه زراوه يه كى پهروه ده يى ، گرنكى تايبه تى خوى هديه له ناراسته كردنى قوتايان و بهر زكردنه وهى ئاستى رۇشبيرى و زانستى ، ههروهها مهلبه ندىكى گرنكى پهروه ده يى ، بويه پيوسته ئه و دامه زراوه پهروه ده يى كه بهستراوه به سيستم و ئامانج و فهلسه فهى تايبه ت رهنگانده وهى دامه زراوهى پيوه ديار بيت ، كه له ئاست ناو پينگهى دامه زراوهى پهروه ده يى بيت . جيا بكره توه له هه ر دامه زراوه يه كى ديكه ، چونكه پهروه ده واتاو پيرو زى تايبه تى هديه . له و روانگه وه دامه زراوهى پهروه ده يى پيوستى به پلان و ريكخستن يكى به هيز هديه له روى جيبه جيكردى سيستم و فهلسه فهى پهروه ده يى ، جيبه جيكردى ئه و پلان و ريكخستنه ، هونه ره ئه و هونه رش له قوتابخانه په يوه ندىه كانى نيوان ئه ندامانى دهسته ي كارگيرى و ههروهها دهسته ي كارگيرى و ماموستايان و ههروهها ماموستايان له نيوان يه كتر و ماموستا له گه ل قوتابى و قوتايان له نيوان يه كتر ، ههروهها په يوه ندىه كانى نيوان قوتابخانه و دامه زراوه كانى ديكه ي پهروه ده يى و په يوه ندى نيوان قوتابخانه و سه ره رشتياري قوتابخانه و په يوه ندى نيوان قوتابخانه و ريكخراوه كانى كومه لگه ي مه ده نى له خو ده گريت ، ئه و په يوه ندىه ش هونه رى تايبه تى پيوسته ، له و ناميلكه يه تيشك ده خينه سه ر هونه رى مامه له كردن له قوتابخانه ، كه ئه و هونه ره چه ند توكمه و به پلان بيت ئه و سه ركه وتن و پيشخستنى قوتابخانه ي لىح به ديار ده كه وي ت .

هه لېژاردنى ئه و بابه ته ش ((هونه رى مامه له كردن له قوتابخانه)) هوكاره كه ي ده گه رته وه بۇ ئه وهى زوربه ي گرفت و كيشه كانى قوتابخانه كان سه رچاوه كه ي نه بوونى هونه رى مامه له يه كى توكمه يه كه رهنك بداته وه به شيويه كى ئه رينى به سه ر دامه زراوه پهروه ده يى كان

هونهري مامه له كردن ((ته ته كيت))

زياتر ليړه مهبهستمه باس له هونهري مامه له كردني كارگيري قوتابخانه بكم بهرامبهر به ماموستايان ، قوتايان ، كس و كار و خانه وادهي خویندكاران ، كه پيوسته چوڼ بيت .

چمك و هونهري ته ته كيت (Etiquette) و جوړه كاني

ته ته كيت به واتاي هونهري مامه له كردن له گه ل دهوروبه ردا . تم چمك و زارويه له بنه پرتدا وشه يه كي فهرنسيه ، كه به واتاي لكاندني كارت به سر شووشه ي خواردنه وده ديت ، تاوه كو بزاني ، كه جوړي خواردنه وده كه چي تيدايه ؟ دواتر تم زارويه به كارد هات بو ته و كه سانه ي ، كه له پيگه ي كارتی دعوه تنامه وه بانگه يشت ده كران بو ته و ئاهنگ و بونه و مه راسيمانه ي ، كه كوشكي پاشايه تي له فهرنسا سازده كران . ته ته كيت چمك و زارويه كي ته وروپيه ، كه به واتاي هونهري مامه له كردن و پابه ندبون به نادابي گشتيه وه ديت . به شيويه ك له شيوه كان ته ته كيت به شيكه له روشنيري گشتي و ، په يوه ندياره به بواري په يوه ندييه گشتيه كان له روانگه يه كي ديكه وه ته ته كيت به واتاي ريزگرتن له خود و له كه ساني تري به رامبهر و ، ته نجامداني مامه له و ره فتاري جوان له گه لياندا ديت ، بويه له ئيستادا تم چمك و زارويه زور بلاوه و به شيويه كي روزانه به كارد هينري ته له نيوان خه لك وه كو چمك و زارويه كي نوپي مه دهنی و شارستاني .

جوړ و شيوازي هونهري ته ته كيت

*ته ته كيتي پوشيني جل و بهرگ

*ته ته كيتي قسه كردن و گفتوگو كردن

*ته ته كيتي پيشوازيي كردن و به خير هاتن و ته و قه كردن

* ته ته كيتي نانخواردن و رازاندنه وه ي ميژ و كورسي و سفره خوان له هو لي پيشوازي و چيشتخانه كان و

... هتد .

پېناسەي ئەتە كېت (Etiquette)

ئەتە كېت (Etiquette) برىتتېيە لە ھونەرى مامەلەي جوان و دروست لە گەل كەسانى بەرامبەر و دەوربەردا يان ئەنجامدانى رەفتارى شياو و ھەلسوكەوت لە گەل كەسانى تردا.

لەرۋانگەي ئەم پېناسانەي سەرەو، ئەو دەردەكەوېت، كە ھونەرى ئەتە كېت پشت دەبەستېت بە پابەندبوون بەرەوشت و ئاكار و سېفەت و بەھا جوانە كۆمەلايەتى و مرۆپيەكانەو.

سېفەت و خەسلەتە كانى ھونەرى ئەتە كېت

لە گرنگترىن مەرج و سېفەتە كانى ئەتە كېت :

بابەتېبوون - بەواتاى خۇناسىن پېش خەلك ناسىن و، رەخنە لەخۇگرتن پېش رەخنە لەخەلك گرتن. قېوولكردنى رەخنە و راوبۇچوونى بەرامبەرەكەت، بەمەبەستى بەخۇداچوونەو و خۇچاككردن .

نەرم ونيانى - يەككە لەسېفەتە جوان و سەرکەوتووەكانى

كەسانى بواری پەيوەندىيە گشتىيەكان و كارى دېلۇماسى . لە گەل ئەو شدا پېويستە ھەميشە جەخت لەسەر راستى و دادگەرى بکاتەو، گەشېن يېت نەك كەسېكى رەشېن بەدەوربەر و بى ھىوا يېت لەژيان. سادەپى و خاكى بوون - ھەموو كەسېك پېويستە سنوورى كار و تواناى خۇى بزائىت و، دەستپووردان لەكاروبارى كەسېتى خەلكانى تردا نەكات . ھەرۋەھا كەسېكى خوبەزلزان نەزانىت ، بەلكو پېويستە كەسېكى باش و سوودمەندو خاكى يېت.

ئارامگرى - پېويستە كەسېكى پشوو درېژ و، ئارامگر و سنگ فراوان يېت.

عەقلانى بوون - كەسېك يېت لەرووى دەروونىيەو ھاوسەنگ يېت و، زالېت بەسەر ھەست و سۆزىدا و، بەشپوئەكى ھۇشيارانە بېر بکاتەو و برپار بدات.

رۆلى بەرپۆبەر لەناو دامەزراوەی پەرورده

بەرپۆبەر گەورەترین ، ھەروەھا دیارترین کەسە لە ناو پڕۆسەى پەرورده ، دامەزراوەیەکی فەرمى لە بەرپۆبەرات و کارەکانى راى دەکات ، کە خودى بەرپۆبەر ئەو دامەزراوەیە بە دامەزراوەکانى پەروردهو ئەو وەزارەتە دەبەستیتەو .

لە ناو دامەزراوەیەکە کە ئالای کوردستانى تیا ھەلەکریت ، واتا دامەزراوەیەکی فەرمىیە . ھەر جوولەو رەفتارو کردارى بەرپۆبەر رەنگ دەداتەو لە سەر ئەدای حکومەت . زۆر جار بە ھەلە مامەلەکردنى بەرپۆبەر ، خەلک لە سەر ئەدای حکومەتى حساب دەکات کە حەقى خۆیەتى . تۆ بەرپرسی یەکەمى حکومەتى لە چوارچۆوى دەسلالت . بۆیە بە شیویەکی باش ئەو کورسییە پۆیستە بەکار بێنى .

چەند سیفەتیکی پۆیستە بەرپۆبەرى قوتابخانە

- پۆیستە گوى لە بەرامبەر بگريت واتا بەرپۆبەر پۆیستە زیاتر گوى بگريت بۆ ئەوێ بە باشترین شیوہ بگات بە راستییەکان و بریاردان و پلان دارشتن و وەلامەکەى بەرپۆبەر سەرچاوە لە گوى گرتنیکی باش دەگرتتەو .
- تیگەیشنت ئەرىنى بیئ پۆیستە بەرپۆبەر ھەمیشە تیگەیشنتى ئەرىنى بیئ و نایبى بىرکردنەو تىروانىنى بە پىچەوانە بیئ بۆ ئەوێ ھەنگاوەکانى بۆ ھەر کارىک سەرکەوتوو بیئ .
- دوور بیئ لە ووشەى نەشیاو بەرپۆبەر پۆیستە نمونە و کەسى بى وینە بیئ لە رەفتار و کردەو قسە کردندا کە جیاواز بیئ لە گەل تەواوى دەوربەریدا بۆیە دەبیئ دوور بیئ لە ووشەو رەفتارو کردەوێ نەشیاو .
- دوور بیئ لە ئامۆژگارى کردنى بەرامبەر ئامۆژگارى کردن شیوازی خوى ھەیە ، لەو کاتانەى زۆر پۆیستى ئەویش لە رىگەى تاییبەت ، نەك لە نیو کۆمەلە کەسیکدا ، بۆیە بەبەردەوامى پەنا بۆ ئامۆژگارى بردن کارىکی ھەلەیە و نارهەتى و نارهزایى لى دەکەویتتەو .

• ھەستى بەرامبەر برىندار نە كات

پيويستە بەريۆبەر بەو پەرى بەرپرسىيارىيەتتە ھەفتار بىكات لە گەل كارمەندانى بەشيوەيەك كە ھەستى كەس برىندار نە كات ، بەلكو قسەو كردهوكانى ھەميشە ھاندەر بىت بۆ پيشوہچوونى كارەكانى قوتابخانە .

• رەخنە لە بەرامبەر نە گرىت

ھاندان و پالپشتى كردن ، رەخنەى بنيادنەرانەيە ، بەلام رەخنە بە واتا نەريئىيەكەى ھۆكارە بۆ دروستبوونى كيشەو گرت لە دامەزراوہى پەروردهييدا .

• دەم بە پىكەنين بىت

ئەوھش وا دەكات نارەحەتى برەوينتەوہ لای مامۇستايان و قوتابيان و ھەموو ئەو كەسانەى مامەلەيان لە گەل دەكات ، بەلام تورپەيى ، ھۆكارە بۆ گرژبوون و دروست بوونى كيشەو گرت لە قوتابخانە .

• زۆر نەچىتە ناو وردەكارى كەسانى دىكە

لە كارى ھەزىفیدا ، ھەرۆھە لە پرسىيار ئاراستە كردندا پيويستە بەريۆبەر خۆى بە دوور بگريت لە پرسىيارى كەسى و نايت بچىتە ناو وردەكارى ئەو كەسە ، چونكە نە ئەركى ئەوہ ، نە كارىكى شياوہ ، لەوانەيە قبول نە كرىت و عاجزبوون و كيشەو گرتى لى سەرھەلبدات .

• ريز لە كات و وادەكان بگريت

يەككە لە گرىنگرىن ئەو سىفەتانەى كە پيويستە بەريۆبەر ھەيبىت ، ريز گرتن لە كات واتا پلانئىكى تۆكمە بۆ رىكخستنى كارەكانى بەپيى ئەو ماوہيەى كە لە قوتابخانەيە ، كەمترين كات زۆرتريش و كارەكان رايى بىكات . ئەوہ ھونەرى مامەلەكردنىكى سەرکەوتوانەيە .

ئامانجى ھونەرى مامەلە كىردن

برىتتىيە لە راستكىردنە ھەم باشكىردنە ھەلسوكەتى مەرۇف بەۋەى كە گونجاوترىن رەۋشەت و ھەلسوكەوت نىشان بدات ، ئەۋە واتا و ئامانجى سەرەكى ھونەرى مامەلە كىردنە ، مامەلە لە گەل بەرامبەر ھونەرە نەك مامەلەيەكى ھەرپەمەكى ، بەلكو پشت بەچەندىن بنەماي ئەدابى گىشتىيەۋە دەبەستىت .

كاتىك لە گەل ژمارەيەك كەس قسە دەكەيت ، تەنھا سەيرى يەك كەس مەكەو ئەۋانى دىكە پەراۋىز بەخەيت ، بە دەنگىكى ئاسايى و بە ھىمنى قسە بكە و زياتر ھەول بەدە گوى بگىرى ، خۋاي گەۋرە دوو گويچكەي پىداۋىن بەلام تەنھا يەك دەم ، قەد وا نەكەي بەرامبەر بە درۋزن ۋەسەف بكەيت و ھەمىشە ھەستى بەرامبەر برىندار مەكە ، ۋوشەكانت لە ئاستىكى بەرز دايت ، ئىنجا بە ديار دەكەۋىت كە قسەكەرىكى جوانى .

ھونەرى مامەلە كىردن لە گەل كەسى بەرامبەر ، فراۋانترىن جۋرى ھونەرى ئەتەكىتە ، كە دەتۋانىپىن لە ھەرە زۋرى ژيانمان سوۋدى لى بىنىپىن . ئەۋ مامەلەيەش لەسەر بنەماي رىزگرتن و سلاۋكردن و تۆقەكردن و ھەرۋەھا گىرنگى دان بە ناۋنانى ئەۋ كەسەي مامەلەي لە گەل دەكەيت ، پىۋىستە بابەتى شىۋاۋ دەستنىشان بكەيت لە دانىشتنەكاندا ، ھەمىشە خۆت بە دوور بگىرىت لە باس كىردنى تايىبەتمەندىيەكانى ژيانى كەسانى بەرامبەر .

بەمەش دەتۋانىپىن بلىپىن ئەتەكىت ھونەرە و خاسىيەتىكى ئەرىنى و سەلىقەيەكى جوان و ھەلسوكەوت و ھامشۋكردىكە لە سەر بنەماي زانستى ئادابى گىشتى . بەۋەش ئەۋ ھونەرە رۇژانە لە ژيانمان بەكارى دەھىنىپىن بەجۋانترىن شىۋاۋ و ۋىنە

پىۋىستە لايەنە پەيۋەندىدارەكان لە ۋەزارەتى پەرۋەردە ھەمۋە ھەۋلىك بەدن بۇ ديارى كىردنى باشتىن كەسايەتى بۇ بەرپۋەبەر و يارىدەدەرەكان كە گونجاۋ بن بۇ بەرپۋەبەردى كارۋ بارى قوتابخانە . بۇيە پىۋىستە لىژنەيەكى تايىبەت ديارى بكىرىت بۇ ھەلسەنگاندن و ديارىكىردنى ئەۋ كەسانەي كە ئەركى بەرپۋەبەر و يارىدەدەريان پى دەسپىردىت . كە سىفەتى وايان ھەيىت بگونجىت لە گەل ئەركەكانيان ئەۋىش لە رىگەي چاۋپىنكەۋتن ، دەبى بزاندىت كە كەسى سەر كىردە پىۋىستە يەككە لە گىرنگىرىن سىفەت كە ھەيىت ((ھونەرى مامەلە كىردن پىت لە گەل كەسى بەرامبەر)) چونكە زۆربەي ئەۋ گىرگىت و كىشانەي كە دەبىنرپن لە نيۋان بەرپۋەبەر و يارىدەدەرەكان و مامۇستايان بە شىۋەيەكى گىشتى سەرچاۋەكەي بۇ نەبۋنى ئەۋ ھونەرە دەگەرىتەۋە .

بۇيە دەستنىشانكىردنى بەرپۋەبەر و يارىدەدەر پىۋىستە لە سەر ئەۋ بنەمايە پىت .

ھەرۋەھا پىۋىستە لايەنى پەيۋەندىدار جگە لە شارەزايى و چاۋپىنكەۋتن ، خولى تايىبەتيان بۇ بكاتەۋە لەۋ بۋارە

پيويسته بەريۆبەر شارەزايى ئەوھى ھەيىت كە مامەلە لە گەل مەرۆف دەكات كە مەرۆفیش پىك دىت لە جەستەو عەقل و ھەست ، بۆيە پيويستە لە گەل ھەموو ئەو پىكھاتانەى مەرۆف مامەلە بكات ، نەك تەنھا فيكر و عەقل بى ئەوھى گرنكى بە ھەستى ئەو مەرۆفە بدات . بۆيە كاتىك قسە لە گەل بەرامبەر دەكەيت پيويستە سەيرى بكەيت و رىژى لى بگريت و نەك خۆت بە كارى دىكەوھ خەريك بكەيت و گرنكى بە قسەو سەيرکردنى بەرامبەر نەدەيت .

پيويستە بەريۆبەر يان ياريدەدەر ئەوھى بزائىت كە خەلك ھەز ناكەن راستەوخۆ و بەئاشكرا ئامۆژگاريان بكەيت . بەلكو پيويستە ئەو رىئەيىمى و ئامۆژگاريانە بە نەيئى بىت و بەجيا لە گەل ئەو كەسە دابنیشيت ، لەوانەيە ئەوھى زياتر ئامانجى خۆى بپىكىت .

پيويستە بەريۆبەريش پەلە نەكات بەوھى ئەنجامى ئامۆژگاريەكانى دەست بە جى بىنيىت بەلكو پيويستە ماوھىەك بوەستىت تا دەرەنجامە ئەريئىيەكان دەرەدەكەون .

خالىكى دىكە ئەوھىە پيويستە بەريۆبەر ئەوھى بزائىت كە شىوازى رەخنەى راستەوخۆ بەرامبەر نىگەرەن دەكات ، بەلكو پيويستە رەخنەكەى بە شىوازيك بىت كە بەرامبەر قبولى بكات . بۆ نمونە كاتىك كاريك بە يەكيك رادەسپىرى لە مامۆستا يان فەرمانبەريك ، پى بلى متمانەم پىتە كە توانات ھەيە باشتىن كار ئەنجام بەدەيت و سەرکەوتوو دەبىت ، نەك بە شىوازيك پى بلى ئەو كارە بكە و ئەركى خۆتە . لە ھەردوو ھالەت تۆ ئەنجامت دەويت بەلام پيويستە باشتىن شىواز بەكار بىنيىت بۆ بە دەستەيئەنى ئەنجام و ئامانجەكە . ھەروھەا پيويستە دەستەى كارگىرى واتا بەريۆبەر و ياريدەدەر جەخت لەسەر خالە نەريئىيەكان نەكەنەوھ بەبەردەوام ، بەلكو زياتر گرنكى بەخالە ئەريئىيەكانى مامۆستايان بكەنەوھ .

ناكرىت تەنھا كارە خراپ و نەريئىيەكان بىنيىت ، ھەمىشە باسى لىوھ بكەيت وەك شكاندنەوھو رووخاندنى ئەو كەسە ، بەلكو پيويستە بە چاويكى گەورە سەيرى ھەر شتىك بكەى كە روودەدات بۆ ئەوھى بتوانى ھەولى چاكکردنى ھەلەكان بەدەيت .

ھەروھەا بەريۆبەر نايىت پەلە بكات لە وەرگرتنى برىار بۆ سزادانى بەرامبەر كە ئەو سزايە لە شويئى خۆى نەبىت بى ئەوھى پرسىار بكات يان دلىيا بىت . بەريۆبەر پيويستە ھەموو ھەولىك بدات بۆ بەدەيئەنى راستىيەكى زۆر گرنكى و بەبەھا ئەويش (خۆشويستى قوتابخانەو پىشە و كار) لای فەرمانبەران و مامۆستايان كە ھەست بە ئاسوودەيى بكەن لەكار و پىشەكەياندا .

ھەرۋەھا نايىت بەرپۆھبەر ئو دەسلەتەى ھەيە بە جۆرئك بەكار بىئىت وەك تۆلە سەندنەوہ لە كەسى بەرامبەر بەوہى لەو بەھيژترە

پەيوەندى نىوان بەرپۆھبەر و مامۆستا

- پىويستە پەيوەندىيەكە لە سەر بنەماى متمانە يىت و جەخت لە سەر لايەنە ئەرئىيەكان بكرىتەوہ
- ھەول بەدرىت بو پىشخستنى تواناكانى مامۆستايان.
- پەيوەندىيە كەسىيەكان بە لاوہ بنرىت ،
- زياتر ئەوانەى كە ماندووترن ستايش بكرىن ئىنجا بە قسە يىت يان بە ھەر شىوازيكى مەدەنيانە دلىابە مامۆستا ھەست بە ھەسانەوہ دەكات.
- * باس لە باشىيەكانى مامۆستا بكە و تواناكانيان بەرز بكەوہ .
- * ھەلى زور بە مامۆستا بدە و ھيچ كات پەراويزى مەخە .
- * لە برپارە پەروەردەيىيەكان ھەول بەدە راو سەرنجى مامۆستاكان بزانيت
- * ھەولى كىبرىكى بدە لە نىوان مامۆستايان ، چالاكى جؤراو جؤر ئەنجام بدە لە نىوانيان .
- * پەنا بو شكاندەوہ و سزادانى مامۆستا مەبە و ھيچ كات رەخنەى لى مەگرە لە بەرچاو قوتابيان

چۆن مامەلە لە گەل ئەو جۆرە مامۆستايانە دەكەيت

- مامۆستايەك كە بەردەوام گلهی ههیه

پێویستە ھۆكار بزانیك كە پێشتر لە كۆپه هاتوو و چ كێشهیهكی ههیه ، لهوانهیه فشاری له سەر زۆر بوویت بۆیه ههمیشه ئەو جۆره مامۆستايانە پێویستە رهچاوی بارودۆخهكهیان بكریت و ئینجا به پینی پلانیکی تۆكمه مامهلهیان له گهڵ بكریت و كهشیکي ئهرینی له گهڵیاندا دروست ییت كه له بهرژوههندی گشتی تهواو ییت . پێویستە بهریوهبهر به شیوازیك مامهله بكات له گلهیهكانیان كه مامۆستایانە بکاتوه

- مامۆستای فهوزهوی

ئەو مامۆستایهیهی كه ناتوانی كۆنترۆلی قوتابیان بكات و پابهند ناییت به دانانی پلان و خۆی ئاماده ناکات له وانهکانی . ئەو جۆره مامۆستایه پێویستی به دانیشتن ههیه له گهلی بۆ چهند جارێك و روونکردنهوهی گرنگی پلان و رێكخستن و كۆنترۆلكردنی پۆل . با ئەو مامۆستایه بچیتته پۆلی دیکه و سهیری مامۆستای شارهزاو لیهاوو و باش بكات . ههروهها بهریوهبهر پێویسته زیاتر له ناو پۆلدا سهردانی بكات .

- مامۆستای كه م شارهزا

پێویستی به هاندان ههیه و له كهمترین كار كه ئهنجامی بدات دهستخۆشی لی بكه .

- مامۆستای تازه

پێویستە بهرنامهیهکی باش دابنێی بۆ سهردانی كردنی ، سهردانی كردنی تهویش بۆ لای مامۆستایانی دیکه ، بهدواداچوونی بهردەوام بۆ کارهكهی بکهی له وانه وتنهوهو ههلسهنگاندنهکانی . چهندين جۆری دیکه مامۆستامان ههیه ، وهك مامۆستای خاوهن تهمدن و مامۆستای شهرمن و لووت بهرز و مامۆستای میزاجی و مامۆستای به كێشه و هتد....

• كۆبۈنەۋەي مامۇستايان چۆن بەرپۈە دەبەيت

بەر لە ھەموو شتەك پېۋىستە پلانېكى تۆكمە و خال بەندى ئەو پرسانە بکەيت كە پېۋىستە لە كۆبۈنەۋەي مامۇستايان ،باسى لپۈە بکرىت ، ئىنجا شوپن و كاتېكى شياو بۇ ئەنجامدانى كۆبۈنەۋەكە ديارى دەكەيت ، ھەرۋەھا خۆت بۇ ۋەلامدانەۋەي ھەر پرسىارىك تامادە دەكەيت كە لە لاين مامۇستايانەۋە

ئاراستەي دەستەي كارگېرى دەكرىت ، كەۋاتە پېۋىستە لە روى زانىارى بابەتى كۆبۈنەۋەكە تامادەكارى و پر زانست بيت . پاراستنى ھېمنى كۆبۈنەۋەو سەرنج راکيشانى تامادەبووان بۇ كۆبۈنەۋە يەكېكە لە خالە گرنگەكانى سەركەۋتنى كۆبۈنەۋەكە . ھەرۋەھا پلان و خال بەندى بەرنامەي كۆبۈنەۋە ھەر چەند چر بيت ئەۋا تامانجەكانى بە جوانى دەپېكىت .

• چۆن كارەكان دابەش دەكەيت

قوتابخانە دامەزراۋەيەكى پەرۋەردەيە ، واتا كۆمەلېك كاروبار ھەيە لەو دامەزراۋەيە ، بەپېى سىستەم رېكخراۋە ، لەۋانە كارى بەرپۈەبەر و ئەركى يارىدەدەرى كارگېرى و كاروبارى قوتاييان و دواتر دابەشكردنى كار بە سەر فەرمانبەرانى قوتابخانەو خزمەتگوزارەكان بە فەرمانېكى قوتابخانە . دواتر دابەشكردنى بەشە وانەكانى مامۇستايان بە پېى پسپۇرى و دانانى لېژنەكانى قوتابخانە ئەۋانەي لېژنەي ھەمىشەيىن يان ئەۋانەي لېژنەي لاۋەكىن . ھەرۋەھا چۆنەيتى رېكخستنى خستەي وانەكان و ھەرۋەھا دابەشكردنى قوتاييان بە سەر پۆلەكان . ھەموو ئەۋانە بۇ ئەۋەيە كارەكان بەپېى پلانېكى تۆكمە و بە فەرمانېكى فەرمى قوتابخانە ئەرك و دەسەلاتەكان دابەش بکرىت ئەۋەش وا دەكات ، ھەنگاۋەكان بە پېى سىستەم و تامانجى ديارىكراۋ جېبەجى بەكرين .

• ژووری کارگېړی تا چەند گرنگە سەر بەخۆ بێت

بەپێی تێپروانین و ئەزمونیکی چەند سەلەم ، وا بە پەسەندی دەزانم کە ژوورەکانی بەرپۆبەر و یاریدەدەرەکان و فەرمانبەرەکان و رێنماییکاری پەرۆردەیی سەر بەخۆ بن ، بۆ ئەوەی هەر یەکەو بەپێی پلان و ئامانجی دیاریکراو کارەکان راپەرێنن ، تیکەڵ کردنی ژوورەکان دەبێتە هۆی تیکەڵ بوونی کارەکان و زۆر جار رەنگدانەوی خراپی لێدەکەوێتەوه .

• چۆنیەتی بەرپۆبەر چوونی روژی بەرزکردنەوی ئالای کوردستان

مەراسیمی بەرزکردنەوی ئالای کوردستان کە لە هەفتە ی جارێک لە قوتابخانەکان بەرز رادەگیرێت ، پێویستە هەموو هەفتە یەک بە پێی پلانیکی تۆکمە ، بابەتی پەرۆردەیی ، ژینگەیی ، تەندروستی ، کۆمەڵایەتی ، ئاینی ، فەرھەنگی ، زانستی ، هاوولاتیبوون ، نەتەوایی تییدا لەلایەن مامۆستایانی پەڕۆرد و دەستە ی کارگېړی و رێنماییکاری پەرۆردەیی خۆیان بۆ ئامادە بکەن و هەر هەفتە یەک بۆ پرسیکی گرنگ تەرخان بکریت و دووبارە ی تیا نەبیت ، تا کۆتایی سالی خۆیندن قوتابی کۆمەڵێک بابەتی گرنگ و رێنمایی بە دەست دەھێنیت ، ئەوەش وا دەکات قوتابیان دەبنە خاوەن خەزینە یەکی بابەتی روژنەبیری گشتی .

• بریارەکانی قوتابخانە تا چەند جیبەجی دەکریت لە لایەن مامۆستاگانەوه

دەستە ی کارگېړی لە سالی خۆیندن چەندین فەرمانی قوتابخانە دەرەکات ، جگە لەو بریارو راسپاردانە ی کە لە ئەنجامی کۆبوونەوی مامۆستایان دەدریت و هەموو مامۆستایان واژووی لە سەر دەکەن ، ئەو بریارو راسپاردانە دەبێتە بنەما بۆ کارکردنێکی دەستە جەمعی بەلام بەپێی پلان و ئامانجی دیاری کراو کە رەنگ بداتەوه لە سەر ئامانج و فەلسەفە ی پەرۆردەیی .

• تا چند مامۆستاکان هاوکارن له گه‌ل ئیداره و دهسته‌ی کارگیری

بوونی ئامانج و پلانیکی تۆکمە له لایەن دهسته‌ی کارگیری و کەسانی شارەزا له قوتابخانه‌کان ، هه‌روه‌ها ره‌خساندنی کەشیکێ ئەرینی ، وا ده‌کات مامۆستایان پابه‌ندی ته‌واویان هه‌ییت له‌ گه‌ل ژینگه‌ی قوتابخانه و پلان و ئامانجه‌کانی دهسته‌ی کارگیری و قوتابخانه ، ته‌وه‌ش هه‌ول و ماندوو بوونیکی بیوچانی ده‌ویت ، که هه‌میشه پلانه‌کان درێژ خایه‌ن و هه‌نگاوه‌کان هه‌میشه‌یی بن بۆ به‌جیگه‌یاندنی ته‌و پلانانه‌ی که داده‌ریژریت له‌ لایەن دهسته‌ی کارگیرییه‌وه .

• مامه‌له‌کردنی به‌ریوه‌به‌ر له‌ گه‌ل سه‌ره‌رشتیاری قوتابخانه

مامه‌له‌کردنی به‌ریوه‌به‌ر له‌ گه‌ل سه‌ره‌رشتیاری قوتابخانه ، پێویسته له‌ سه‌ر بنه‌مای ریژگرتنی هاوبه‌ش بی‌ت ، هه‌روه‌ها پردی متمانه له‌ نیوانیاندا بوونی هه‌ییت ، بۆ ته‌وه‌ی هه‌ردوو لا بتوانن پلان و ستراتیژیته‌ت و ئامانجی دیاریکراوی قوتابخانه به‌ ده‌ست یینن ، سه‌ره‌رشتیاریش ته‌نها کاری هاوکاری و ئاراسته‌کردنی به‌ریوه‌به‌ره له‌ قوتابخانه ، به‌ هه‌یج شیوه‌یه‌ک ده‌ست له‌ کاروباری قوتابخانه وه‌رنادات ، ته‌نها پالپشت و هاریکاره ، بۆیه له‌ کاتی پێویست ، پێویسته به‌ریوه‌به‌ر راویژ به‌ سه‌ره‌رشتیار بکات له‌و کارانه‌ی که پێویستی به‌ هاوکاری و پالپشتی ده‌ییت ، هه‌تا په‌یوه‌ندییه‌کان له‌ سه‌ر بنه‌مای ریژ و خۆشه‌ویستی متمانه دروست بی‌ت ته‌وا کاره‌کان به‌ دلنیا‌یه‌وه ئامانجی خۆی ده‌پیکیت .

• مامه‌له‌کردنی به‌ریوه‌به‌ر له‌ گه‌ل به‌رپرسانی په‌روه‌رده

به‌ریوه‌به‌ری قوتابخانه سه‌رکرده‌ی دامه‌زراویه‌کی په‌روه‌رده‌ییه ، بۆیه هه‌میشه به‌ کەسی یه‌که‌م ده‌ناسریت ، بۆیه مامه‌له‌کردنی له‌ گه‌ل دامه‌زراوه‌ فەرمییه‌کان ، له‌ سه‌ر بنه‌مای ریژو خۆشه‌ویستی و هه‌لسوکه‌وتی شیاوو هه‌میشه نوسراو ده‌ییتته بنه‌مای ئالوگۆری فەرمی نیوان قوتابخانه‌و دامه‌زراوی په‌وره‌ده ، داتا و زانیاری دروست ، متمانه‌ی نیوان به‌ریوه‌به‌ر و به‌رپرسانی په‌روه‌رده پته‌وتر ده‌کات ، بۆیه هه‌میشه پردی په‌یوه‌ندییه‌کان ریژو خۆشه‌ویستی و متمانه ئاراسته‌کان به‌ره‌و مامه‌له‌یه‌کی شیاو ده‌بات .

● مامه‌له‌ی به‌ریوه‌بهر له گه‌ل کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی و ری‌کخراوه‌کان

به‌ریوه‌بهری سهرکرده ، واتا دروستکردنی په‌یوه‌ندییه‌کی هه‌مه لایه‌نه له گه‌ل دامه‌زراوه په‌روه‌رده‌یه‌یه‌کان و هه‌روه‌ها کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی و ری‌کخراوه‌کان ، جگه له‌وه‌ش په‌یوه‌ندی له گه‌ل خانه‌واده‌ی قوتابیان به گشتی .

په‌یوسته به‌رده‌وام به‌ریوه‌بهری سهرکرده له قوتابخانه ده‌ستی ئه‌و ری‌کخراوو ئه‌و ده‌زگایانه‌ی کۆمه‌لگه‌ی

مه‌ده‌نی رابکیشیت بۆ ناو قوتابخانه ، کۆمه‌لگه‌و ژینگه‌ی ولات و پرسه جیا‌جیا‌کان به شیوازیکی ئه‌رینی تیکه‌ل به ژینگه‌ی قوتابخانه بکات و سوودی لی وهرگریت ، ناییت دامه‌زراوه‌ی په‌روه‌رده‌یی و قوتابخانه ، خۆی له ژینگه‌ی ده‌روه‌بهری جیا‌بکاته‌وه ، به‌لکو په‌یوسته ئاویتته‌ی یه‌کتر بن ، خاله نهرینه‌یه‌کان لابردرین و خاله ئه‌رینییه‌کان شوینیان بگریتته‌وه .

● په‌یوه‌ندی مامۆستایان له گه‌ل یه‌کتر له‌ناو قوتابخانه

مامۆستا وه‌ک پیشه‌یه‌کی په‌یروز ناوزهند ده‌کریت و به چاوێک سهر ده‌کریت که پیشه‌وايه له ره‌وشت و

به‌ها کۆمه‌لایه‌تیه‌یه‌کان و ئه‌و ده‌توانیت رۆلی کاریگه‌ری هه‌ییت له سهر کۆمه‌لگه‌ به گشتی و قوتابیان به تایبه‌تی و ئاراسته کردنیان ، بۆیه په‌یوسته له ناو حه‌ره‌می قوتابخانه به‌تایبه‌تی مامۆستا وینه‌یه‌کی جوان بی‌ت رنگ بداته‌وه له سهر پرۆسه‌ی په‌روه‌رده ، بۆیه په‌یوسته مامۆستایان گرنگی به که‌سایه‌تی خۆیان بدن له هه‌موو

رویکه‌وه ، له پۆشینی جل و به‌رگی شیوا ، هه‌روه‌ها شیوازی قسه کردن ، هه‌روه‌ها به‌رده‌وام هه‌ول

بدات پۈر چەكى زانىارى يىت و وەلامى ھەر پرسیارىك بداتەوہ كە لە پىپۇرى خۇيەتى و بەدواداچوونى تەواو بكات بۇ بابەتەكانى ، ھەرۈھا لە نىوان يەكتىش پىپۇستەمامۇستايان پەيوەندىيان بەھىز يىت رىزگرتن و تەبايى و لىكتىگەيشتن بىتتە بنەماي پەيوەندىيەكانيان و دواترىش رەنگ بداتەوہ لە سەر ژىنگەي قوتابخانە و كۆي پىرۇسەي خويىندن .

مامۇستايان لە ناو دامەزراوہيەكى پەرۈردەيى نايت بە ھىچ شىۋەيەك قسەي نەشياو بكنە ، يان لە نىوان يەكتىر گالتەي جۇراو جۇر بكنە ، يان بە ناوي بچووكراوہ يان ھەر ناويكى نااسايى بانگى يەكتىر بكنە ، بەلكو ووشەي مامۇستا لە نىوان يەكتىر بەكار يىتن . ھەرۈھا ھەر كارىك كە لە ناو كۆمەلگە نەشياوہ نايت مامۇستا ئەنجامى بدات بۇ ئەوہي ناو پىرۇزىيەكەي خۇي لە دەست نەدات .

• پەيوەندى مامۇستا لە گەل قوتابى

ھەرۈك لە سەرۈوہ تىشكمان خستە سەر كە مامۇستا پىنگەيەكى كۆمەلايەتى گەرۈي ھەيە ، بۇيە لەو روانگەوہ كارىگەري راستەوخۇي ھەيە لە سەر قوتابيان كە لە ژىنگەي جىاجيا كۆبوونەتەوہ لەو قوتابخانەيە ، پىپۇستە مامۇستا بەر لە ھەموو شتىك پەيوەندىيەكى بەھىزى ھەيىت لە گەل قوتابيان بەلام لە چوارچىۋەيەكى سنووردار ، وانا نايت چ مامۇستا چ قوتابى ئەو سنوورە دىارىكراوہ بىەزىنىت .

بۇيە مامۇستا لەو پەيوەندىيەي لە گەل قوتابى پىپۇستە زۇر بە وريايى مامەلە بكات ، ھەرۈھا بتوانيت بە شىۋازىكى سەردەميانە كۆنترۆلى پۇل بكات ، خۇي خۇشەويست بكات لەلاي قوتابى ، ئىنجا گرنگى دان بە پىپۇرىيەكەي ھەنگاوي دواترە بۇ ئەوہي قوتابى بابەتەكەشى خۇش بويت . بۇيە مامۇستا ئەركى تەنھا دەوام كىردن و پىر كىردنەوہي وانەكان نىيە ، بەلكو ئەركى زۇر لەوہ قورستىرە ، لەلايەك پىپۇستى بە زىرەكى و بە توانايى ھەيە لە پىپۇرىيەكەي ، ئەويش لە رىنگەي دانانى پلانتيكى

تۆكمە و دارپۇراو ئەو پلانەش سالانەو مانگانەو وەرزی و رۇژانە، كە پېويستە بە شېۋەيەكى رېك و پېك پەپرەوى بكات .

ھەرۋەھا مامۇستا پېويستە لە مامەمەلەكردندا كەسېكى دادپەرورەر بېت ، ھېچ قوتاببىەك لە سەر قوتاببىەكى دېكە بە زىاتر نەزانېت و ھەموو ھەولەكانى بۇ ئەو بېت كە قوتاببىان بە گشتى لېى رازى بن لە چۈنەيتى مامەلەكردنى رۇژانە .

ئەو قوتاببىانەى كە زىرەك و بەتوانا و پابەندى ئەرکەكانىانن ، ھان بدرېن بۇ ئەوئى سەرکەوتنى رەھا بە دەست بېنن و بېنە نمونەى قوتاببى زىرەك و چالاک . ئەو قوتاببىانەش كە ئاست ناوەندو نزمەن ھەولى زىاتر و مامەلەيەكى تايبەتتريان لە گەل بکرېت بە ھەماھەنگى لە گەل رېنمايىكارى پەرورەدەيى و ئاگادارکردنەوى دەستەى كارگېرى بەتايبەتى ياريدەدەرى كاروبارى قوتاببىان بۇ ئەوئى زىاتر چاوبان لە سەر ئەو قوتاببىانە بېت و بەردەوام بەدواداچون بکەن ، بە ھەماھەنگى لە گەل دايك و باوكيان بۇ ئەوئى ئەو قوتاببىانەش بە شېۋەيەك لە شېۋەكان ئاستيان و رەفتارو جولانەوئىان لە ئاستى پېويست بېت و گۇرانكارى ئەرېنى تىاياندا روبدات .

• پەيوەندى نېوان قوتاببىان

قوتاببخانە وەك دامەزراوئىەكى پەرورەدەيى بەپېى شوئىنى جوگرافى ناوچەيەك ژمارەيەكى زۇرى قوتاببىان تىيدا كۆدەبەنەو ، ئەو قوتاببىانەش ھەر يەكەو لە ژىنگەيەكى تايبەت و پەرورەدەيەكى خېزانى تايبەت پەرورەدە كراون . بۇيە چۆن دەتوانرېت پەيوەندىيەكانى قوتاببىان لە سەر ئاستى ئەو دامەزراوئىە رېك بخەين ؟

پېويستە لەسەرەتاي سالى خوئىدن زانىارى تەواو لە سەر

ھەموو قوتاببىان كۆبكرېتتەو و حالەتەكان و نەخۇشەكان و ھەرۋەھا ئاستى رۇشبېرى خېزان و ئاستى دارابى خېزان و ھەموو زانىارىيەكانى پېويست لە قوتاببىان وەرېگىرېت و پۇلېن بکرېت ، رېنمايىكارى

پەرۆردەیی لەناو قوتابخانە رۆلی تایبەتی دەبێت لە ئاراستەکردن و بەدواداچوونی تایبەت . ھەرۆھا ئەرکی رێنماییکاری پەرۆردەیی زیاتر خۆی لەو دەبینیتەووە کە ئەو زانیارییانە بگەینەتە مامۆستاگان بۆ ئەوێ ئەوانیش بەپێی ئەو زانیارییانە بتوانن مامەلە لە گەڵ قوتابیەکانیان بکەن .

ھەر لەسەرەتای ساڵ خالیکی گرنگ ھەبێ کە پێویستە لەلایەن دەستە ی کارگێری و مامۆستایان بە پلانیک زۆر تۆکمە و دارێژراو دیدو پەپام و ژینگە ی ئەو قوتابخانە یە و ھەرۆھا ئەو رێنماییانە ی کە تایبەتن بە قوتابیان ، بۆیان روون بکریتەووە ، بۆ ئەوێ قوتابی بیج ئاگا نەبێت لەسەر ژینگە و ئەو سیاسەتە پەرۆردەییە ی کە ئەو دامەزراوێ پەپەرۆی دەکات لەناو ھەرەمی قوتابخانە . ئەو خالانە ی کە نایب قوتابی بیبەزینب پێویستە لەلایەن دەستە ی کارگێری و مامۆستایان لە کۆبوونەووە یە کی فراوان بۆ قوتابیان روونبکریتەووە . ھەرۆھا چەند خالیکی گرنگ بکریتە بنەمای ریکخستنێ پەپوھندییەکان لە نیوان قوتابیان ، کە رەنگ بداتەووە لە باشترکردنی جوڵە و رەفتاری قوتابی .

بۆیە باشترین رینگا ئەوێ قوتابی لە ژینگە ی قوتابخانە و ھەموو ئەو رێنمایی و یاسایانە بگات کە تایبەت کراوە بە قوتابیان و ھەفتانەش لە رینگە ی کۆبوونەووە و سیمینار و رۆژانی بەرزکردنەووە ی ئالا تیشکی بخریتەووە سەر و بە بیر قوتابیان بەپندریتەووە .

لە کۆتاییدا دەلیین

شیۆازی جوولە و قسە و پرووخسار بە زۆری باسی لیۆ دەکری ، بەلام ئیمە و شارەزایانی ئەو بواری دەلیین ، رەفتار و کردار گرنگترن .

ژياننامه‌ی نووسەر

سوهیل تاهیر عه‌بدوللا سه‌رپه‌رشتیاری په‌روه‌ده‌یی پسه‌پوری کارگی‌ری له په‌روه‌ده‌ی ناوه‌ندی هه‌ولپه‌ر. له سا‌لی ۱۹۶۷ له شاری هه‌ولپه‌ر هاتۆته دونه‌یاوه. خویندنی سه‌ره‌تایی و ناوه‌ندی و ئاماده‌یی له شاری هه‌ولپه‌ر ته‌واو کردووه، دواتر چۆته کۆلیژی ئاداب، به‌شی می‌ژوو، زانکۆی موس‌ل. له سا‌لی ۱۹۸۸-۱۹۸۹ بر‌وانامه‌ی به‌کالۆریۆسی له می‌ژوو وه‌رگرتووه. له مندا‌لییه‌وه خولیا‌ی نوسین بووه، چه‌ندین باب‌ه‌تی په‌روه‌ده‌یی و سیاس‌ی و کۆمه‌لایه‌تی له گو‌فاره‌و روژنامه‌کانی کوردستان بلا‌و کردۆته‌وه. ئه‌و پنامیلکه‌یه سی‌یه م به‌ره‌می په‌روه‌ده‌یی به‌ چاپ بگه‌یه‌نی‌ت، یه‌که‌م بلا‌وکراوه‌ی به‌ناوی ((په‌روه‌ده‌کردنی مندا‌ل له سه‌رده‌میکی مه‌ترسیداردا))، له سا‌لی ۲۰۱۰

به‌چاپ گه‌یه‌ندرا دووهم بلا‌وکراوه‌ش به‌ناوی ها‌ورپێانی په‌روه‌ده سا‌لی ۲۰۲۳ له‌لایه‌ن وه‌زاره‌تی په‌روه‌ده به‌چاپ گه‌یه‌ندرا ئه‌م بلا‌وکراوه‌یه‌ش به‌ناوی هونه‌ری مامه‌له‌کردن له قوتابخانه سی‌یه‌مین به‌ره‌می نووسه‌ره به‌چاپ گه‌یه‌ندرا.

به‌هه‌یوای سوود وه‌رگرتن له‌لایه‌ن کارگی‌ری قوتابخانه‌کان و ته‌واوی په‌روه‌دکاران

- ١- فنون الاتكيت ..... الاستاذة الدكتور سناء محمد سليمان
- ٢- الاتكيت و فن التعامل ..... داود سليمان شمو
- ٣- الاتكيت و فن التعامل مع الاخرين ..... د. نادية الحفنى

..... پيشكەشە بە

..... پيشەكى

..... ھونەرى مامەلە كەردن (ئەتەكىت)

..... چەمك و ھونەرى ئەتەكىت (Etiquette) و جۆرەكانى

..... جۆر و شىۋازى ھونەرى ئەتەكىت

..... پىناسەى ئەتەكىت (Etiquette)

..... سىفەت و خەسلەتەكانى ھونەرى ئەتەكىت

..... رۆلى بەرپۆبەر لەناو دامەزراۋەى پەرۋەردە

..... چەند سىفەتتىكى پىۋىستە بەرپۆبەرى قوتابخانە

..... ئامانجى ھونەرى مامەلە كەردن

..... پەيوەندى نىۋان بەرپۆبەر و مامۇستا

..... چۆن مامەلە لە گەل ئەو جۆرە مامۇستايانە دەكەيت

..... كۆبونەۋەى مامۇستايان چۆن بەرپۆبەرىت دەبەيت

..... چۆن كارەكان دابەش دەكەيت

..... ژوورى كارگىرى تا چەند گىرنگە سەربەخۇ بىت

..... چۆنىيەتى بەرپۆبەرى چوونى رۆژى بەرزكەردنەۋەى ئالاي كوردستان

..... برپارەكانى قوتابخانە تا چەند جىبەجى دەكەيت لە لايەن مامۇستاكەنەۋە

..... تا چەند مامۇستاكەن ھاوكارن لە گەل ئىدارە و دەستەى كارگىرى

..... مامەلە كەردنى بەرپۆبەر لە گەل سەربەرىشتىارى قوتابخانە

..... مامەلە كەردنى بەرپۆبەر لە گەل بەرپەرسانى پەرۋەردە

..... مامەلەى بەرپۆبەر لە گەل كۆمەلگەى مەدەنى و رىكخراۋەكان

..... پەيوەندى مامۇستايان لە گەل يەكتەر لەناو قوتابخانە

..... پەيوەندى مامۇستا لە گەل قوتابى

..... پەيوەندى نىۋان قوتابيان

..... ژياننامەى نووسەر